

FISKTORGET & SÖDRA HAMNGATA, KRISTINEHAMN, GESTALTNINGSPROGRAM

KRISTINEHAMNS KOMMUN 23.01.10

ARBETSGRUPP:

KRISTINEHAMNS KOMMUN

Petra Hallberg Rudsvik

Hanna Åsander

Hanna Lundaahl Jern

Kristinehamns
kommun

SWECO AB:

Ulrica Larsson, landskapsarkitekt

Jenny Secund, ansvarig landskapsarkitekt

Ayman Tallaj, arkitekt

Caroline Zima, ljusdesigner

Jonas Ek, ljusdesigner

Detta är ett gestaltungsprogram för Fisktorget och Södra Hamngatan, i Kristinehamn. Fokusområdet för arbetet är att ta fram en vision för ett framtida attraktivt och användbart stadsrum.

Som en del i arbetet med att utveckla Kristinehamns centrum och stadskärna vill kommunen ta till vara på möjligheten att förvalta, förädla och bygga vidare på det historiska arv som miljön kring Fisktorget och Södra Hamngatan utgör. Detta arbete är ett led i denna strävan.

Petra Hallberg Rudsvik
Planeringsarkitekt
Kristinehamns kommun

Jenny Secund
Ansvarig landskapsarkitekt
Sweco

INNEHÅLL

BESKRIVNING AV PLATSEN	1
VISION	3
HELHETEN	5
- GESTALTNINGSFÖRSLAGET	
- FLÖDEN & MÅLPUNKTER	
DELARNA	7
- FISKTORGET & SOLDÄCKET	
- LILLA GÄSTHAMNEN	
- SÖDRA HAMNGATAN	
MATERIALPALETT	11
- STEN	
- TRÄ	
- STÅL	
- VÄXTER	
BELYSNING	13
- BELYSNINGSFÖRSLAGET	

BESKRIVNING AV PLATSEN

Där Varnumsviken möter Kristinehamns gästhamn sluter ett parkstråk upp längs båda sidor om Varnan och bildar ett park- och vattenstråk. Stråket löper vidare, passerar stadsparken och fram till Fisktorget där det delar sig i två grenar. Den norra grenen följer Varnan, längs Södra Hamngatan, mot Vågbron och torget medan den södra följer Lötälven.

Fisktorget och Södra Hamngatan är en del av det historiska Kristinehamn med lämningar från järnhandel och fiskeindustri. En gång i tiden utgjorde Fisktorget en hamn där bland annat fisk lossades.

Bebyggelsen i området är låg och här finns gatstensbelagda gator, gjutjärns stolpar och rödmålade hus och magasin. Området har genomgått ett flertal omvandlingar men den öppna platsen på Fisktorget finns kvar liksom en betydelsefull siktlinje mellan kyrkan och hamnen.

Bron över Varnan är ett samtida tillskott vilket har en central placering på torget och ger en direkt koppling till parken och utgör ett viktigt rörelsestråk.

Viss handel och annan verksamhet förekommer men främst passerar området eller så används det för parkering.

Vy från söder mot Fisktorgets parkering och bro.

Vy mot söder från korsningen mellan Östra Lötgatan, bron och Hovslagaregatan.

För en mer detaljerad bild av Fisktorget och Södra Hamngatan samt de anslutande stråken följer bilder och beskrivningar av rådande förhållanden, vilka har betydelse för gestaltningsförslaget och utformningen.

1. Hovslagaregatan leder in från torgets södra sida med den nya bron i fonden. Beläggningen är av smågatsten i klassisk bågform med kant av borgmästarsten vid trottoaren. Där finns belysningsstolpar i svartlackat stål och äldre låg bebyggelse med fasader i trä och stensatta vattenrännor som leder takvatten ut i gatan på Hovslagaregatan.

Gatan erbjuder många bevarandevärda kvaliteter som med fördel kan föras vidare ut på torget.

2. I mötet mellan Fisktorget och Hovslagaregatan övergår gatans smågatstensbeläggning i en asfaltsyta som sträcker sig ut mot bron och över torget, med otydliga gränser och stråk.

Bron bjuder in mot motsatta sidas parkområde som leder vidare till bland annat den yttre gästhamnen. För att begränsa trafiken har en skylt placerats i mitten av brobanan vid landfästet.

3. Bron i sig har ett modernt och formstarkt uttryck med sidor och räcke av lackerat stål. I räcket finns infälld belysning som ger ledning.

Landfästena är av betong och brokonerna är klädda med makadam.

På Fisktorget landar bron något förhöjt relativt den omgivande marken.

4. Själva torget är asfaltsbelagt och saknar möblering utöver några höga belysningsstolpar. Dess södra del domineras av parkeringsplatser.

Längs parkeringen, mot vattnet löper ett vägräcke utanför vilket dagens kajkant ansluter till den gamla. Den äldre kajkanten nås via en stentrappa.

5. Längs med Fisktorgets motsatta strandkant ligger bryggor för promenader, angöring av båtar och vistelse. De består av trädäck på betongstomme med breddade partier.

6. Längre norr ut, där Varnan svänger, är kajen belagd med smågatsten i bågform. Den följer runt Mastmagasinets norra och västra sida. Kajen nyttjas som gång- och cykelväg, avgränsas av uteserveringens murade kant och räcken av stål. Pollare står som historiskt objekt från då större båtar la till i hamnen. Platsen angörs av båtbus och mindre småbåtar under sommarsäsongen. I denna smala sekvens saknas i stort utrymme för möblering såsom sittplatser.

7. Utanför kajkanten finns här en smal gästbrygga, i högt läge, med tillträde via trappor av sten. En flytbrygga ger tillgänglighet från vattnet. Ett kraftigt räcke av lackat svart stål avgränsar kajen från bryggan.

Ute i vattnet står ett antal höga förtöjningsstolpar som markerar gästhamnen.

8. Mastmagasinets baksida nyttjas för transporter men ibland även som tillfällig evenemangsyta.

9. Längs Södra Hamngatan löper ett smalt parkstråk ner mot Varnan. Närmast Vågbron och slussen finns en stensatt kaj och en mindre plats med bänk och buskplantering. Gångar hit lutar starkt och platsen är något gömd. Fint centralt läge vid vattnet. I området finns äldre uppvuxna träd och parkstråket avslutas västerut mot Fisktorget och Mastmagasinet.

VISION

Gestaltningförslagets främsta syfte är att bevara och utveckla kvaliteter och samband för att stärka Södra Hamnsgatan och Fisktorget som mötesplats för folkliv och trivsel.

Utifrån områdets kvaliteter och utmaningar har en övergripande vision tagits fram:

- Områdets vikt och dess kulturhistoriska arv skall lyftas fram genom gestaltningen och materialvalen.
- Kontakten med vattnet skall främjas.
- Materialen skall vara gedigna, hållbara och åldras med värdighet.
- Det skall vara en plats för alla, med utrymme för möten, lek och tillfälliga, såväl som återkommande marknader, installationer och underhållning.
- Miljön skall vara dynamisk och erbjuda variation.
- Vistelse, gående och cyklister skall prioriteras och de liksom de motorburna skall uppleva trygghet och tydlighet.
- Området skall locka besökare och vara användbart året runt.
- Utgångspunkten för gestaltningen skall vara människans dimensioner och aktiviteter, den mänskliga skalan.
- Småskaligheten skall bevaras och detaljeringsgraden vara hög, med plats för både hantverk och konst.

KULTURARV OCH SAMMANHANG

KONST, LEK OCH ÖVERASKNINGAR FÖR ALLA

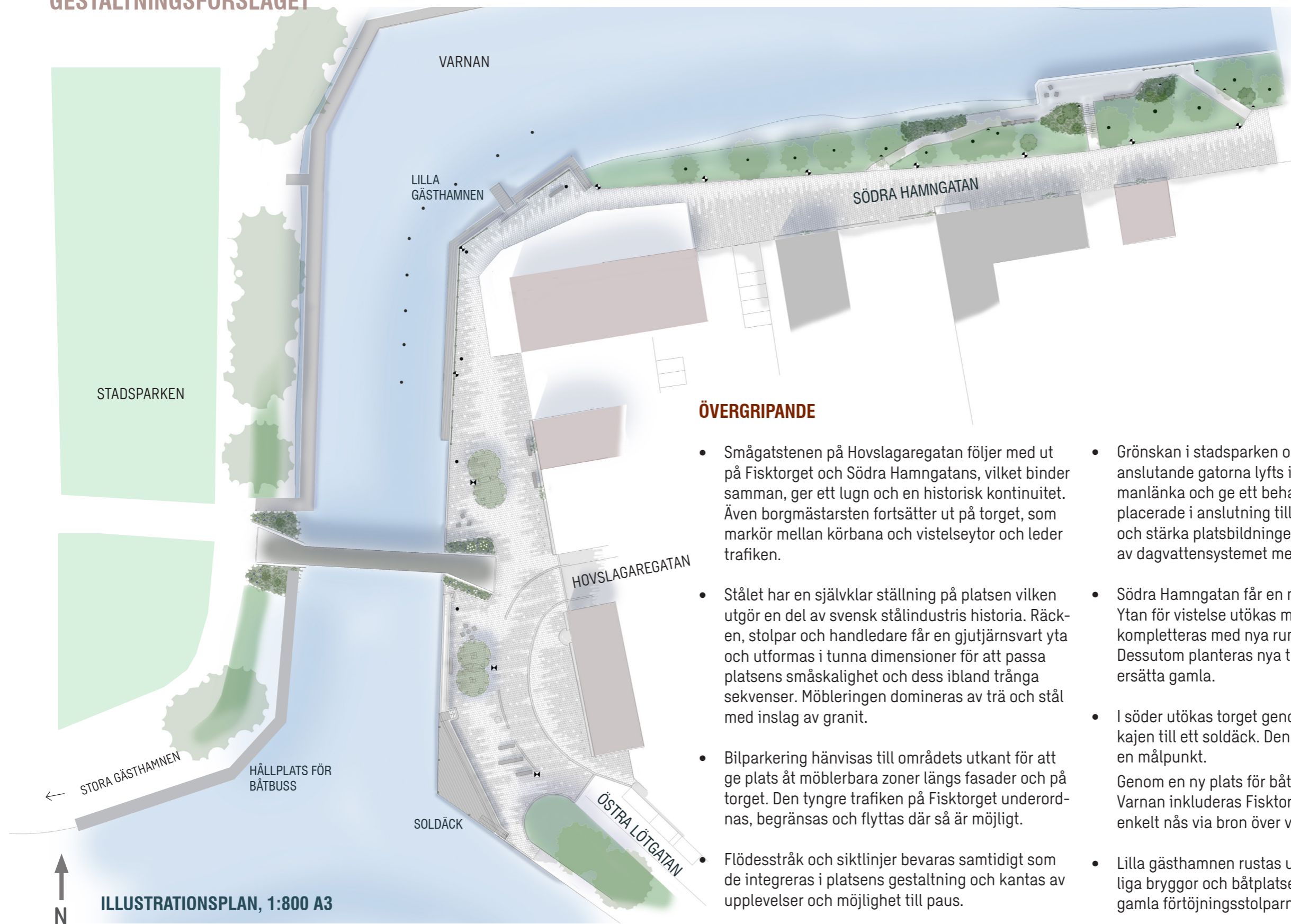

AKTIVA, LEVANDE FASADER FÖR FOLKLIV OCH MÖTEN

HELHETEN

GESTALTNINGSFÖRSLAGET

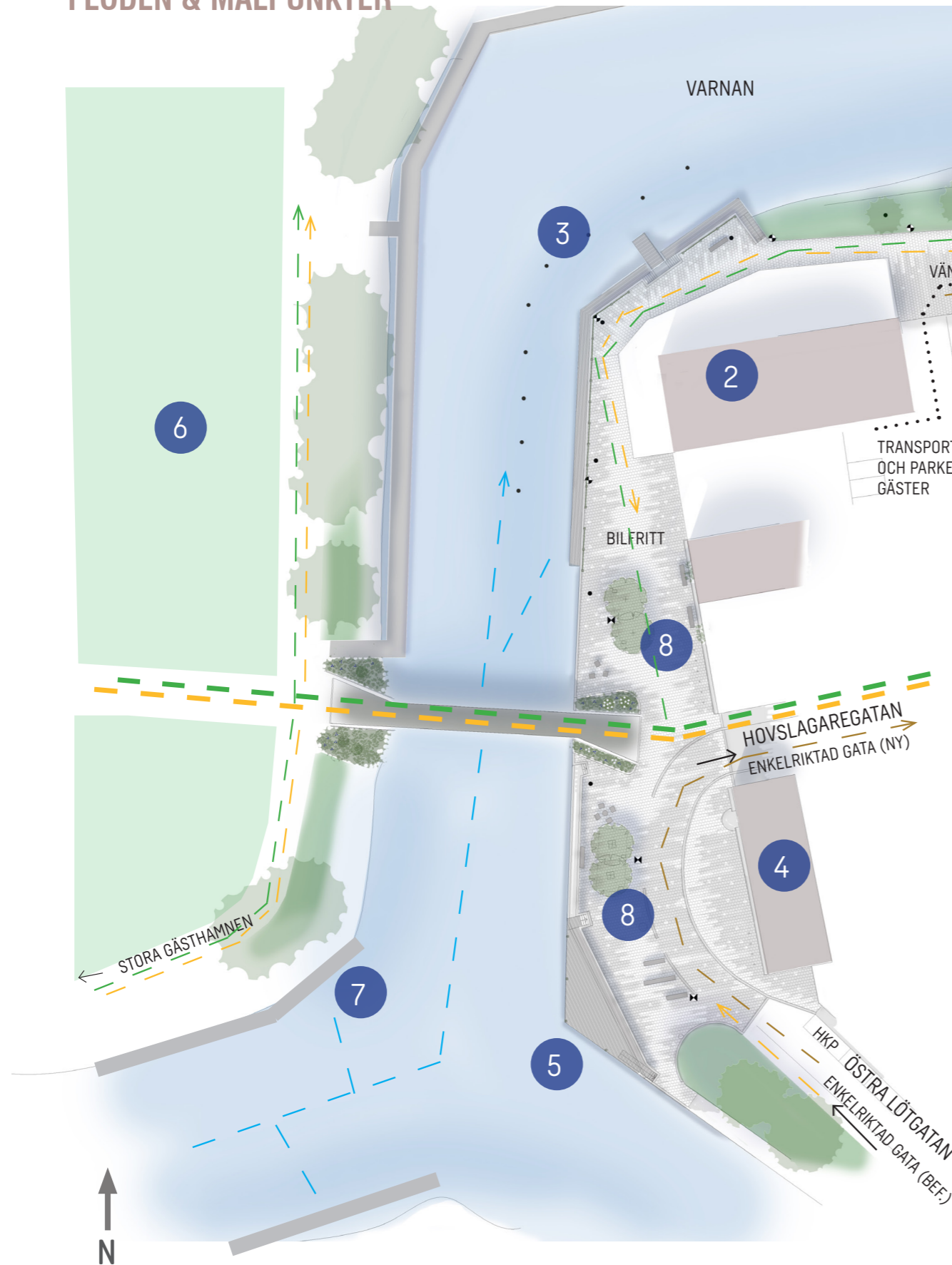

ÖVERGRIPANDE

- Smågatstenen på Hovslagaregatan följer med ut på Fisktorget och Södra Hamngatans, vilket binder samman, ger ett lugn och en historisk kontinuitet. Även borgmästarsten fortsätter ut på torget, som markör mellan körbana och vistelsezoner och leder trafiken.
- Stålet har en självklar ställning på platsen vilken utgör en del av svensk stålindustris historia. Räck- en, stolpar och handledare får en gjutjärnsyrt yta och utformas i tunna dimensioner för att passa platsens småskalighet och dess ibland trånga sekvenser. Möbleringen domineras av trä och stål med inslag av granit.
- Bilparkering hänvisas till områdets utkant för att ge plats åt möblerbara zoner längs fasader och på torget. Den tyngre trafiken på Fisktorget underordnas, begränsas och flyttas där så är möjligt.
- Flödesstråk och siktlinjer bevaras samtidigt som de integreras i platsens gestaltning och kantas av upplevelser och möjlighet till paus.
- Grönskan i stadsparken och de till Fisktorget anslutande gatorna lyfts in på torget för att sammanlänka och ge ett behagligare klimat. Träden är placerade i anslutning till bron för att förankra den och stärka platsbildningen. De utgör även en del av dagvattensystemet med fördröjningskapacitet.
- Södra Hamngatan får en ny målpunkt i parken. Ytan för vistelse utökas med fler sittplatser och kompletteras med nya rumsbildande planteringar. Dessutom planteras nya träd för att på sikt kunna ersätta gamla.
- I söder utökas torget genom en förlängning av kajen till ett soldäck. Denna brygga blir ytterligare en målpunkt. Genom en ny plats för båtbusen på motsatta sida Varnan inkluderas Fisktorget i stadsparken som enkelt nås via bron över vattnet.
- Lilla gästhamnen rustas upp med nya mer tillgängliga bryggor och båtplatserna markeras av de gamla förtöjningsstolparna i vattnet.

ILLUSTRATIONSPLAN, 1:800 A3

FLÖDEN & MÅLPUNKTER

Befintliga målpunkter görs mer tillgängliga och förstärks och några nya läggs till. Flöden genom området är huvudsakligen i öst- västlig riktning via bron, eller i nordsydlig på vardera sida Varnan.

Det dominerande stråket utgörs idag framför allt av gång- och cykeltrafik via bron. Dagens biltrafik får en mer underordnad ställning då Hovslagaregatan blir enkelriktad och torget i övrigt blir bilfritt. Transporterna till Mastmagasinet flyttas till Södra Hamngatan, där även gästparkering hänvisas till gårdsmark.

Genom en tydlig och läsbar miljö, begränsningen av motorfordon samt mindre lutningar inom området stärks tillgängligheten. Smågatstenen är sågad på vistelsezoner och gångstråk för en jämnare beläggning där.

MÅLPUNKTER

1. Nyströmsslätten
2. Mastmagasinet, restaurang
3. Lilla gästhamnen
4. Vålömagasinet, butik
5. Soldäcket
6. Stadsparken
7. Båtbussens hållplats
8. Fiskertorget möblerade zoner

STRÅK

- — — — Gående
- — — — Cyklister
- — — — Motortrafik
- · · · · Transporter
- — — — Båt

DELARNA

FISKTORGET OCH SOLDÄCKET

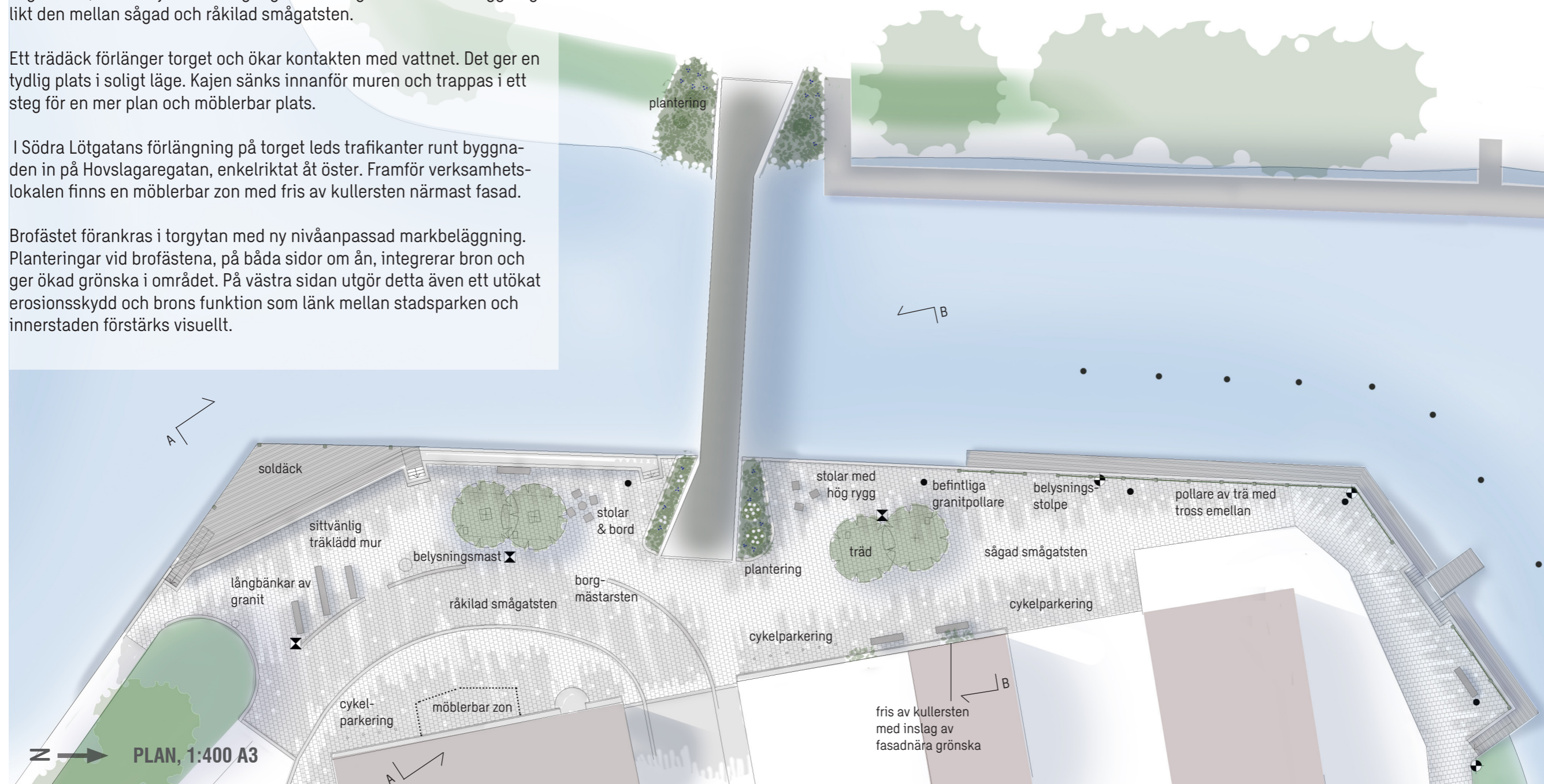
Området utformas som en öppen yta med plats för mindre marknader och olika aktiviteter i anslutning till närliggande verksamhet. Den sågade gatstenen anger riktning på stråket och en grupp med träd utgör målpunkt som ger skugga och är plats för infiltration av dagvatten. Sittgrupper, såväl i sol som skugga uppfyller olika behov.

Vid trädgrupperna och i övergången mot parkstråket längs Södra Lötgatan kan partier av smågatsten ersättas av marktäckande vegetation, för en mjukare övergång mellan vegetation och beläggning likt den mellan sågad och råkilad smågatsten.

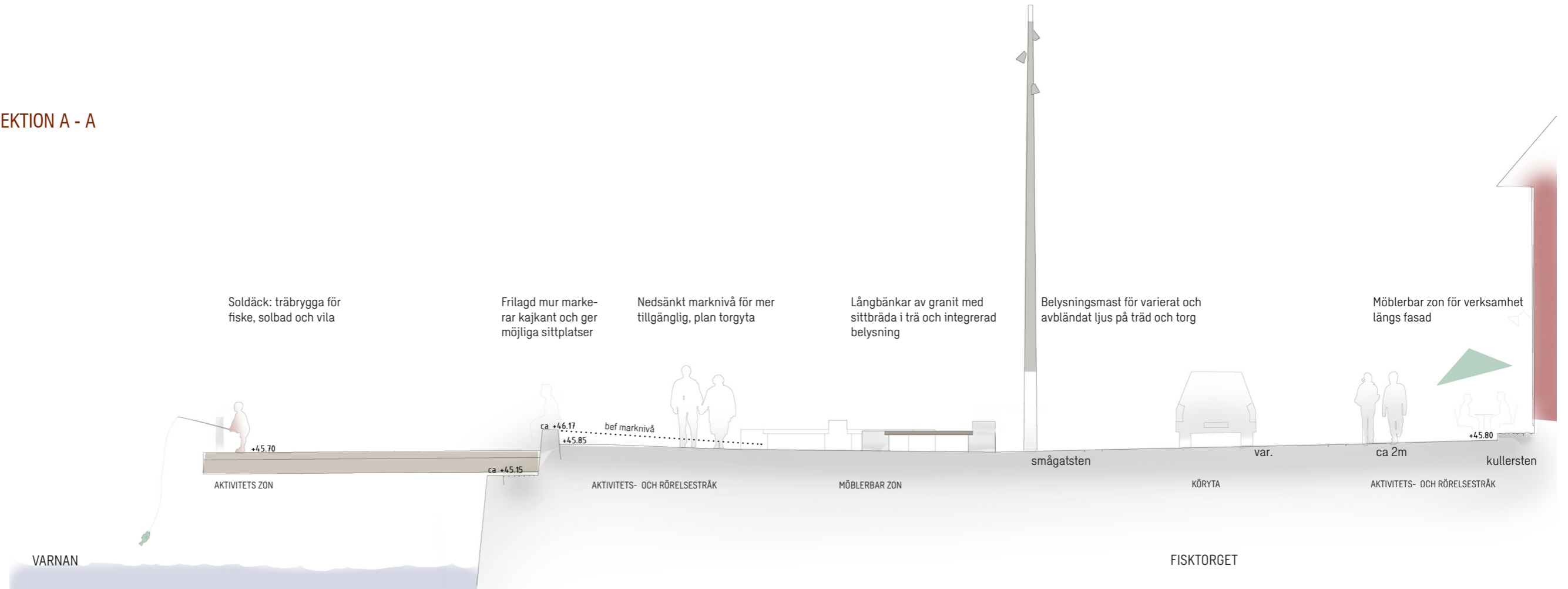
Ett trädäck förlänger torget och ökar kontakten med vattnet. Det ger en tydlig plats i soligt läge. Kajen sänks innanför muren och trappas i ett steg för en mer plan och möblerbar plats.

I Södra Lötgatans förlängning på torget leds trafikanter runt byggnaden in på Hovslagaregatan, enkelriktat åt öster. Framför verksamhetslokaler finns en möblerbar zon med fris av kullersten närmast fasad.

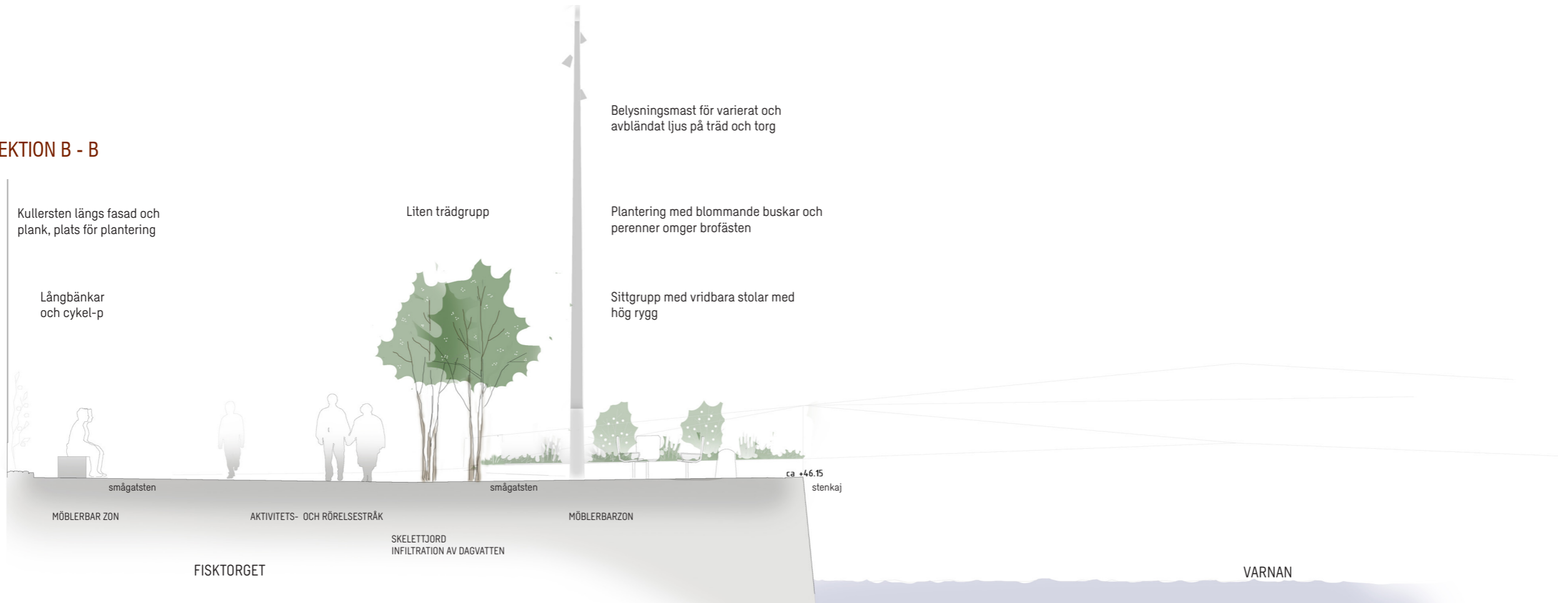
Brofästet förankras i torgytan med ny nivåanpassad markbeläggning. Planteringar vid brofästena, på båda sidor om ån, integrerar bron och ger ökad grönska i området. På västra sidan utgör detta även ett utökat erosionskydd och bronns funktion som länk mellan stadsparken och innerstaden förstärks visuellt.

SEKTION A - A

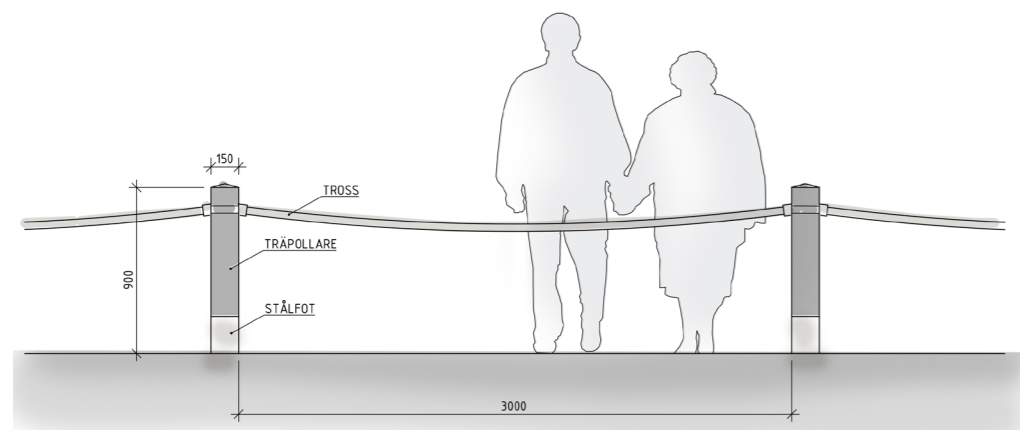
SEKTION B - B

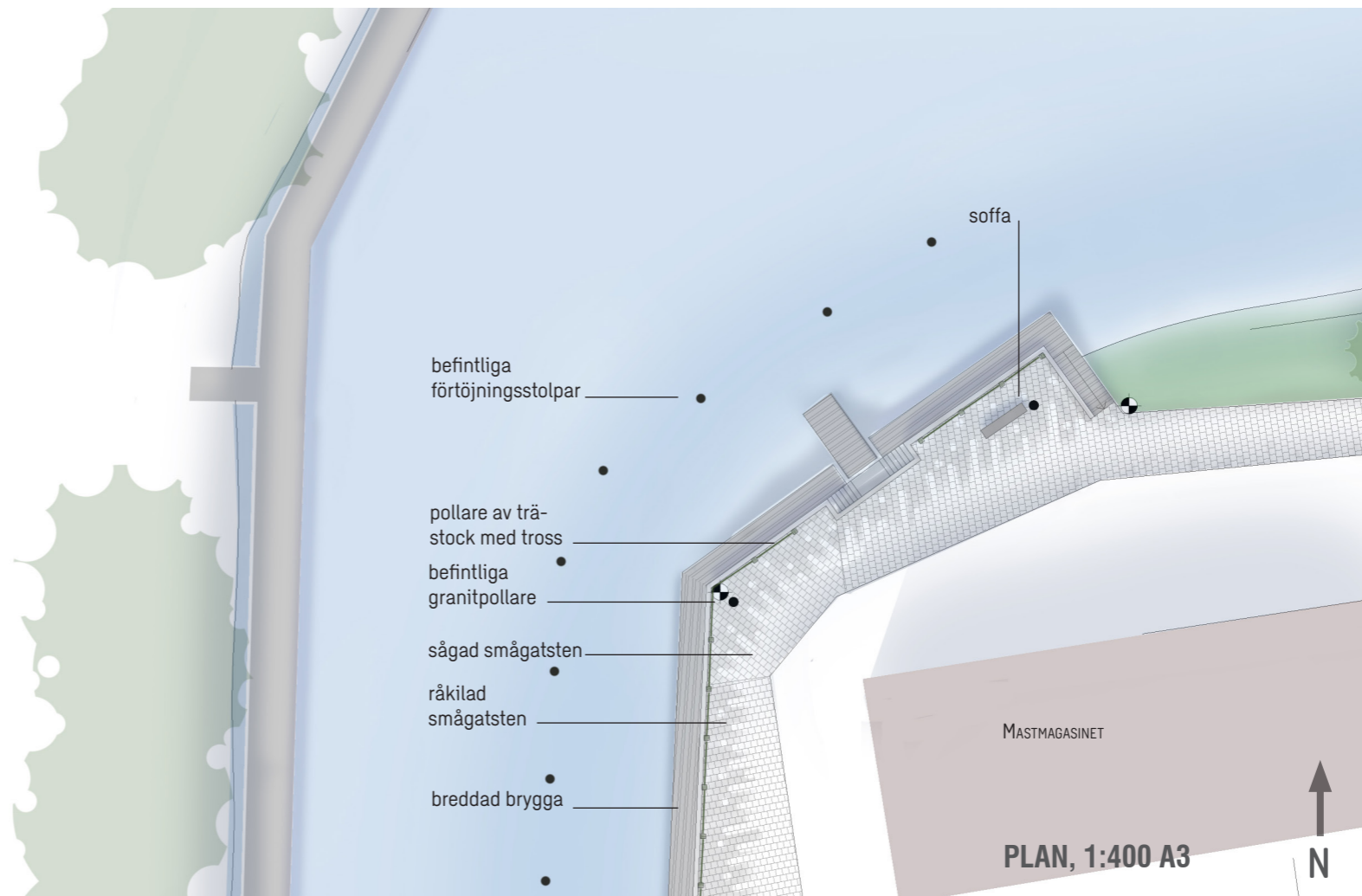
LILLA GÄSTHAMNEN

Bryggan breddas och görs mer tillgänglig. Båtbussens hållplats flyttas för att ge plats åt båtgäster samt passage kring uteserveringen. Räcket byts mot pollare av trästock med tross för en mjukare avgränsning. Dessa träpollare återkommer även i parken och på soldäcket.

I möjligaste mån återanvänds material som gatsten och kantsten. De gamla stenarna skiftar i nyans och är vackert slitna vilket ger en mjuk övergång till kajkantens rustika murkrön. De gamla förtöjningspollarna av granit bibehålls på sina platser och ger karaktär och historisk förankring.

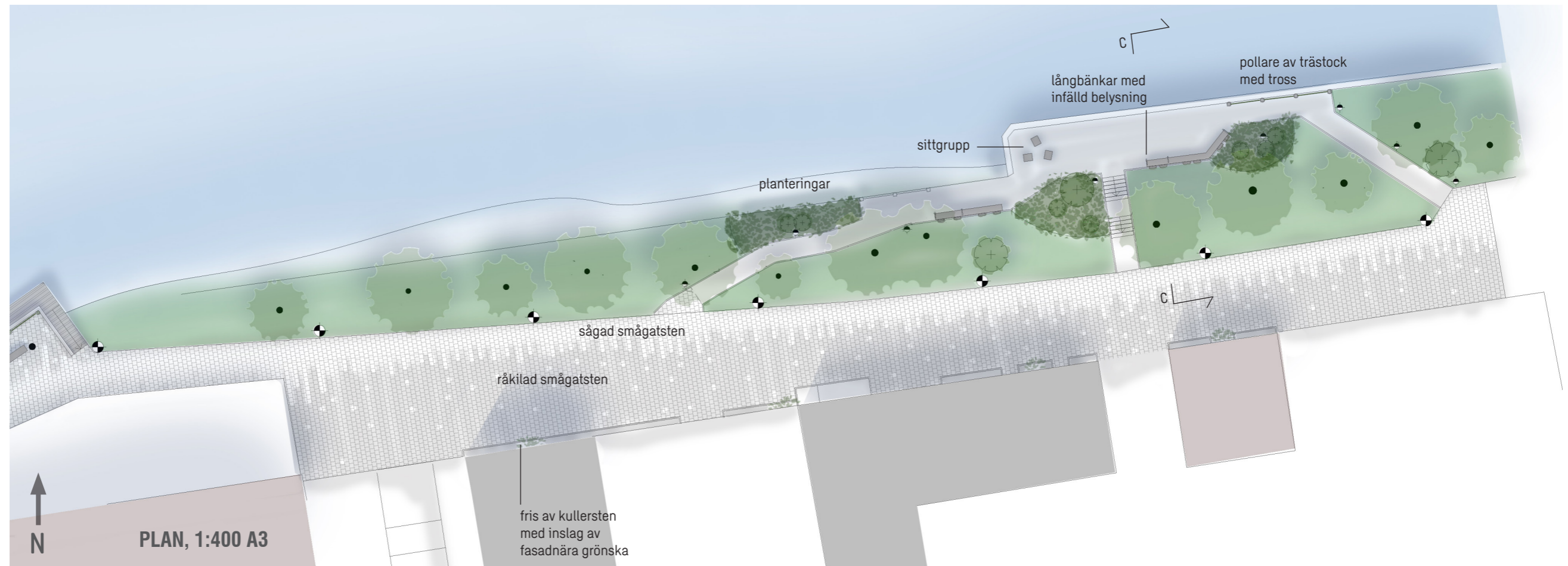
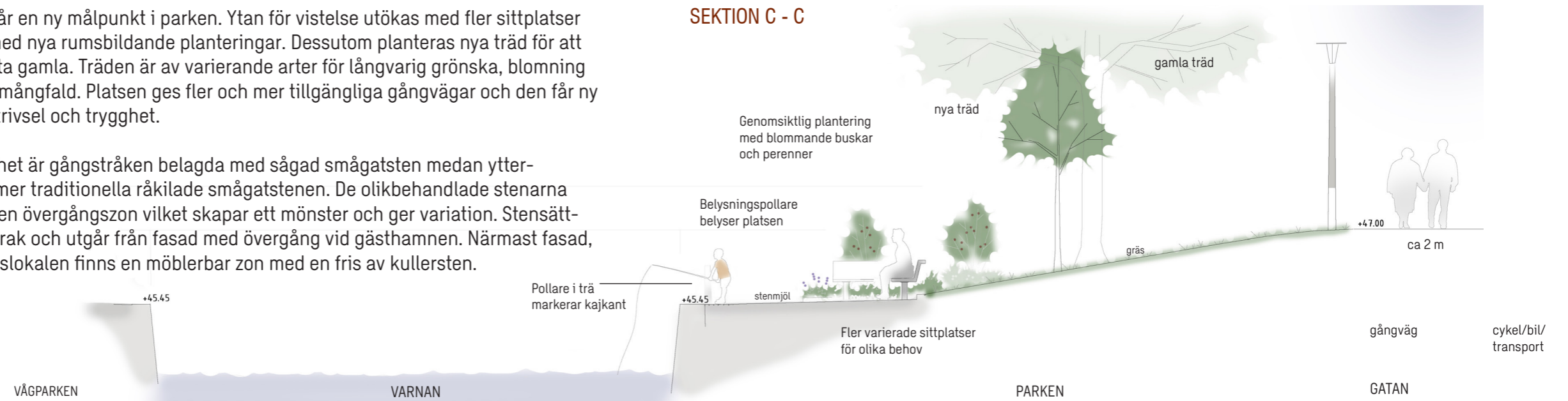
Träpollare med sammanbindande tross.

SÖDRA HAMNGATAN

Södra Hamngatan får en ny målpunkt i parken. Ytan för vistelse utökas med fler sittplatser och kompletteras med nya rumsbildande planteringar. Dessutom planteras nya träd för att på sikt kunna ersätta gamla. Träden är av varierande arter för långvarig grönska, blomning och ökad biologisk mångfald. Platsen ges fler och mer tillgängliga gångvägar och den får ny belysning för ökad trivsel och trygghet.

För ökad tillgänglighet är gångstråken belagda med sågad smågatsten medan ytterområdena har den mer traditionella råkilade smågatstenen. De olikbehandlade stenarna vävs in i varandra i en övergångszon vilket skapar ett mönster och ger variation. Stensättningens riktning är rak och utgår från fasad med övergång vid gästhamnen. Närmast fasad, framför verksamhetslokalen finns en möblerbar zon med en fris av kullersten.

MATERIALPALETT

STEN

GOLV

Stadens golv utgörs av olika platser, torg och gator där människor rör sig, vistas och färdas. Golvet binder också samman staden och dess byggnader.

Valet av markbeläggning påverkar hela upplevelsen av gaturummet och bidrar till dess karaktär.

- Hovslagargatans smågatsten fångas upp och fortsätter ut på Fisktorget och på Södra Hamngatan, vilket länkar samman kulturmiljön och bildar en helhet.

Beläggningen av smågatsten på Fisktorget och Södra Hamngatan är vald och utformad för att:

- värna, vårda och länka samman det kulturhistoriska arvet
- förstärka småskaligheten
- vara estetiskt tilltalande och hållbar
- främja trafiksäkerhet
- vara slitstark och enkel att underhålla.

- I gångstråken är stenen sågad vilken vävs in i den råkilade. Detta ger en variation och riktning i golvet. Den sågade stenens slätare yta främjar tillgängligheten för personer med fysiska funktionsnedsättningar.

- Liksom på Hovslagargatan separeras den körbara ytan på Fisktorget med borgmästarsten.

MÖBLER

Möbleringen av staden kan spela flera roller utöver den rent funktionella. Den kan bidra till att ge staden ett konsekvent och tydligt uttryck. Den kan också förstärka en viss miljöns karaktär och lyfta dess kvaliteter och värden.

För val av möbler i kulturmiljöer finns olika tillvägagångssätt. Med tanke på den anslutande brons moderna uttryck och för att harmoniera med stadskärnans övriga möbler har valet fallit på möbler med rena och enkla former.

- Söder om bron utmed borgmästarstenen på Fisktorget, mot vattnet placeras långbänkar av granit.

De har en solid stensockel med rustik träsits av grova ribbor. Stenen är flammad på sidor och topp med raka kanter. Stenen kan även få sticka upp och utgöra armstöd och litet bord intill bänken eller, som på bilden till höger, som avdelare mellan två bänksektioner.

Hovslagargatans vackra beläggning förbinder "den gamla staden".

Borgmästarsten på Hovslagargatan.

Råkilad och sågad gatsen.

Granitbänk med träsist och armstöd/bord.

TRÄ

MÖBLER

- På brons norra sida och i parken längs Södra Hamngatan finns grupper av stolar med hög rygg.
- På torgets södra del kompletteras gruppen av stolar med ett bord.
- Belysningsmasterna på torget är av trä.
- I parken ställs också träsoffor, ihopmonterade till långbänkar och med infälld belysning under.

UTRUSTNING

- Som gräns mot vattnet eller bryggan, i parken, längs gästhamnen och på soldäcket i söder ställs pollare av trä vilka förbinds med en slak tross emellan. Uttrycket skall minna om pollare för förtöjning av båtar.

Soffa från Blidsbergs. Finns även utan armstöd och tanken är att den monteras till långbänkar i parken.

STÅL

UTRUSTNING

- Trappräcken ersätt med enkla, svart lackerade smidesräcken.
- På ett flertal platser placeras cykelpollare ut i svartlackerat stål.
- Belysningspollarna i parken är av svartlackerat stål.

Stolar med hög rygg, "April" från Vestre.

Runda bod till sittgrupper, "April" från Vestre.

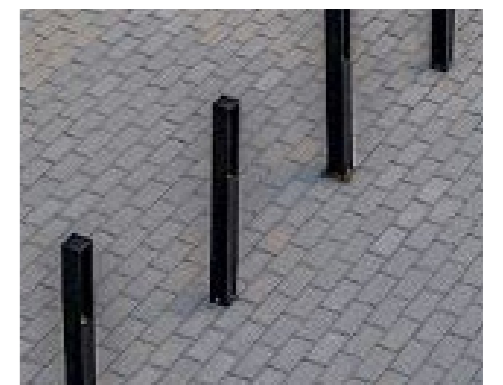
Soffa med infälld belysning, från Blidsbergs mekaniska.

Pollare för förtöjning av båtar.

Enkelt svart smidesräcke.

Cykelpollaren "Blenda" från Nola.

VÄXTER

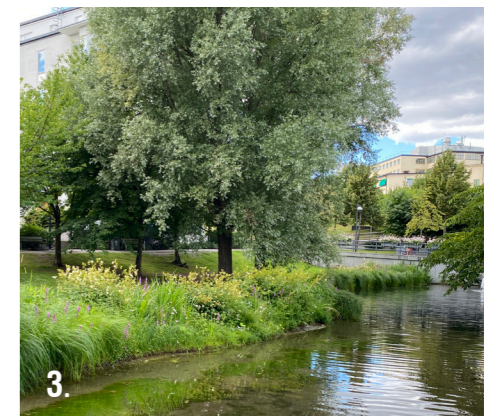
Grönnska behövs i staden både för miljön och dess rekreativa och estetiska kvaliteter. Den bidrar med viktiga ekosystemtjänster och behövs för klimatanpassning och andra utmaningar. Vegetation gör oss också lugnare och sänker både blodtryck och puls. Skönhetsupplevelsen i sig är hälsofrämjande och ger omedelbart välbefinnande.

1. Träden på Fisktorget är skira gärna blommande och med iögonfallande höstfärg. Förslagsvis kan en häggmispel eller katsura med lyft krona användas. Under dem kan någon tålig marktäckare växa.

2. För att öka detaljeringsgraden och ge ett omhändertaget intryck kan små "öppningar" i stenbeläggningen göras till förmån för grönnska och blomsterprakt. Det förstärker småskaligheten och mjukar upp intrycket av gatan. De fasadnära planteringarna kan placeras för att exempelvis rama in ett fönster eller markera en gräns.

3. I anslutning till brons landfästen kan med fördel en växtmatta läggas ut för prydnad och erosionsskydd.

Rumsbildande planteringar av både buskar och perenner föreslås i parken. Nya träd planteras in av olika arter för att både bidra med ökad biologisk mångfald och, på sikt, ersätta de befintliga gamla träden.

BELYSNING

Genom en god belysning kan det artificiella ljuset framhäva stadsrummets karaktär, och göra dem föränderliga och intressanta. Ett samspel mellan mörka och ljusa platser och olika ljuskällor har stor betydelse för upplevelsen av miljön. Ljuset har inte bara en funktion för ledning och orienterbarhet utan är viktigt för att skapa effekter, betona konst, platser och intressanta byggnader.

De skapar ett bra samspel med de mer sekundära ljuskällorna såsom fasadbelysning, kvällsbelysta skyltfönster och effektbelysning, vilka har stor betydelse för att göra gatan tilltalande och lockande för besökare.

BELYSNINGSMASTER

Fisktorget belyses med strålkastare monterade på en högre trästolpe. Det mer riktade ljuset med strålkastare ger en dynamisk och varierad ljussättning av torgytan. Skuggor från de träd som belyses ger ett mervärde även vintertid. Kvaliteten i markbelägningen accentueras med ett mer kontrastrikt ljus.

Stolphöjd väljs så att strålkastare inte behöver vinklas ut för mycket, för att därigenom undvika bländningsproblem. Trästolpe skall var obehandlad för att gråna naturligt eller ytbehandlad för ett grånat utseende som harmonierar med omgivande träbryggor och -pollare.

BELYSNINGSTOLPAR

Längs Södra Hamngatan utgörs belysningen av en lägre belysningsstolpe (3 m) med en rundstrålande parklykta. Armaturen är försedd med ett dynamiskt bländskydd (lika nya lyktor på torget) och har ett lite lägre ljusflöde. Den mindre skalan är anpassad till den lägre bebyggelsen och ljusmängden till den mindre ljusa miljön invid ån som ger en lugn och behaglig upplevelse.

Armatur och stolpe svartlackeras för att samspela med den äldre armaturtyp som finns längre uppströms ån.

BÄNKBELYSNING

Bänkar på den lilla parkytan vid Södra Hamngatan har belysning under sig. Detta ger en varm, lugn och ombonad känsla till platsen.

LEDSTÅNGBELYSNING

Infälld belysning i handledare ger en ökad säkerhet vid trappa och ramp och ger också en bättre trygghetskänsla vid dessa platser. Genom att montera armaturer i stålkonstruktionerna får man belysning på dessa platser på ett naturligt och självklart sätt.

BELYSNINGSPOLLARE

Parken vid Södra Hamngatan får förstärkt belysning i form av en belysningspollare som ytterligare hjälper till att lyfta fram platsen. Pollare lackeras svart lika belysningsstolpe.

